

**Eco-effectscan
Kreken van Nibbeland fase 7
te Zuidland**

**Opdrachtgever
Wissing B.V.
te Barendrecht**

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
e-mail info@aquaterranova.nl
www.aquaterranova.nl

**Eco-effectscan
Kreken van Nibbeland fase 7
te Zuidland**

**Opdrachtgever
Wissing B.V.
te Barendrecht**

Datum: 11 februari 2021
Rapportnr.: 20116/AQT301FF/EvD
Status: Definitieve rapportage

COLOFON

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Titel : *Eco-effectscan Kreeken van Nibbeland fase 7
te Zuidland*

Opdrachtgever : Wissing B.V.
Contactpersoon : mw. D. Best

Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
e-mail info@aquaterranova.nl
www.aquaterranova.nl

Projectteam

Projectmanager : dhr. ing. A.P. Wubben
Contactpersoon : mw. ir E. van Doorn
Auteur : mw. ir E. van Doorn
Veldwerk : mw. ir E. van Doorn
: mw. J.M.A. de Jonge MSc
Kwaliteitsborger : mw. L.J. van der Steeg BSc

Projectnummer : **20116**

Aqua-Terra Nova BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, de brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van groene adviesbureaus.

Datum vrijgave	Status	Vrijgave auteur	Goedkeuring kwaliteitsborger
11 februari 2021	Definitief		

© 2020 Aqua-Terra Nova B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doelstelling.....	5
1.3	Leeswijzer	5
1.4	Verantwoording.....	5
2	METHODE.....	6
2.1	Inleiding.....	6
2.2	Projectbeschrijving	6
2.3	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	6
2.4	Beoordeling beschermde natuurgebieden	6
2.5	Aanwezigheid beschermde planten en dieren	6
2.6	Effectbeoordeling en toetsing	7
3	PLANGEBIED.....	8
3.1	Ligging.....	8
3.2	Bestaande situatie	8
3.3	Beoogde situatie en activiteiten	9
3.4	Veldbezoek.....	10
4	RESULTATEN GEBIEDSBESCHERMING.....	11
4.1	Natura 2000-gebieden	11
4.2	Stikstofdepositie.....	12
4.3	Natuurnetwerk Nederland.....	12
5	RESULTATEN SOORTBESCHERMING.....	14
5.1	Vaatplanten	14
5.2	Vogels.....	14
5.3	Grondgebonden zoogdieren	16
5.4	Vleermuizen	16
5.5	Amfibieën	17
5.6	Reptielen	18
5.7	Vissen	18
5.8	Overige beschermde soorten	18
6	CONCLUSIES EN ADVIES.....	19
6.1	Gebiedsbescherming	19
6.2	Soortenbescherming	19
6.3	Advies en vervolgstappen	20
6.4	Geldigheid	22
7	REFERENTIES	23

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Wissing B.V. is voornemens een nieuw bestemmingsplan op te stellen voor een nieuwe te realiseren woonwijk op akkerbouwgrond langs de Stationsweg te Zuidland. Voor dit project dienen onder andere de gevolgen van de ruimtelijke ingrepen op de aanwezige flora en fauna te worden weergegeven. In dit kader is de onderhavige Eco-effectscan uitgevoerd door Aqua-Terra Nova BV in opdracht van Wissing B.V..

1.2 Doelstelling

De Eco-effectscan heeft als doel te inventariseren of het project mogelijk in strijd is met de Wet natuurbescherming of het Natuurnetwerk Nederland in de Wet ruimtelijke ordening. Hiertoe worden de effecten van de activiteiten op beschermde gebieden en soorten inzichtelijk gemaakt. Daarnaast wordt geadviseerd hoe te handelen in het kader van de natuurwetgeving¹.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksmethode en het toetsingskader van de Eco-effectscan beschreven. In hoofdstuk 3 worden het project en het plangebied beschreven. Mogelijke effecten op beschermde natuurgebieden en het Natuurnetwerk Nederland worden beschreven in hoofdstuk 4. De resultaten van de inventarisatie en mogelijke effecten op beschermde soorten worden in hoofdstuk 5 beschreven. Tot slot volgen in hoofdstuk 6 de conclusies en worden eventueel te nemen maatregelen geadviseerd. Bronvermeldingen zijn in de tekst met een nummer aangegeven, wat naar het desbetreffende nummer in de referentielijst verwijst.

1.4 Verantwoording

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de afwezigheid van soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit gewaarborgd.

2 METHODE

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de resultaten van de voorliggende rapportage tot stand zijn gekomen. Dit hoofdstuk dient tevens als onderbouwing van de conclusies. In het kort wordt weergegeven hoe de Wet natuurbescherming in het project wordt geborgd.

2.2 Projectbeschrijving

Het project wordt beschreven aan de hand van de door de opdrachtgever verstrekte informatie. Hiertoe wordt de omvang en ligging van het plangebied beschreven in relatie tot groenstructuren in de omgeving, wordt de bestaande situatie geschetst en worden de beoogde activiteiten omschreven.

2.3 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

In de Wet natuurbescherming zijn beschermde soorten en gebieden aangewezen¹. Hierbij zijn beschermde soorten ingedeeld in drie regimes (respectievelijk art. 3.1, 3.5 en 3.10). Artikel 3.1-3.4 betreffen regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in de Europese Unie. Artikel 3.5-3.9 betreffen regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen. Artikel 3.10-3.11 betreffen regels ter bescherming van niet onder art. 3.5 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet.

Alle in de Wet natuurbescherming genoemde soorten zijn strikt beschermd¹. De bescherming van soorten is met name gericht op instandhouding van populaties en verblijfplaatsen van individuen. Hierbij wordt het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Handelingen in strijd met de verbodsbepalingen zijn per definitie verboden. Uitzonderingen voor overtreding van de verbodsbepalingen kunnen worden verleend middels vrijstellingen en ontheffingen. Tevens is de zorgplicht te allen tijde van kracht voor alle planten en dieren.

2.4 Beoordeling beschermde natuurgebieden

Op basis van provinciale en lokale kaartendatabases wordt de ligging van natuurgebieden in de omgeving van het plangebied inzichtelijk gemaakt. Het betreft gebieden uit de Wet natuurbescherming (Natura 2000-gebieden) en gebieden uit het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Indien dergelijke beschermde natuurgebieden binnen een straal van 5 km van het plangebied gelegen zijn of de ingreep een zodanig karakter heeft dat effecten op grotere afstand mogelijk zijn, wordt de wettelijke status beschreven. Daarnaast wordt beoordeeld of negatieve effecten op de gebieden uitgesloten kunnen worden, zowel door de werkzaamheden zelf als voor eventuele effecten van stikstofdepositie door de werkzaamheden op natuurgebieden.

2.5 Aanwezigheid beschermde planten en dieren

Aan de hand van een veldbezoek, verspreidingsatlassen, overige naslagwerken en lokale waarnemingen wordt een lijst samengesteld van beschermde soorten behorend tot artikel 3.1, 3.5 en 3.10 welke in en in de nabije omgeving van het plangebied zijn waargenomen of potentieel aanwezig zijn. Deze lijst met soorten is een momentopname, is niet limitatief en kan aangevuld worden met beschermde soorten waarvan de aanwezigheid aannemelijk is.

Voor deze soorten wordt op basis van het verkennend locatiebezoek de geschiktheid van biotopen in het plangebied beoordeeld. De beoordeling van de aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied resulteert in de vaststelling:

- Niet aanwezig c.q. afwezig; de soort is niet in de omgeving waargenomen of het plangebied vormt geen geschikt biotoop voor soort welke in de omgeving waargenomen is; de beoordeling van de afwezigheid wordt uitsluitend in uitzonderingen behandeld; soorten welke op de inventarisatielijst zijn opgenomen en niet worden behandeld, worden per definitie beoordeeld als niet aanwezig c.q. afwezig;
- niet uit te sluiten; de soort is in de omgeving waargenomen of kan op basis van betrouwbare bronnen* verwacht worden en het plangebied vormt geschikt biotoop voor verblijfplaatsen of andere functionele onderdelen van de leefomgeving van de soort;
- aanwezig; de soort is tijdens het locatiebezoek waargenomen of de soort is in het plangebied waargenomen op basis van betrouwbare bronnen*.

*Betrouwbare bronnen zijn minder dan 3 jaar oude gegevens van overige ter zake kundigen en de NDFF.

2.6 Effectbeoordeling en toetsing

Voor de aanwezige beschermde soorten of beschermde soorten waarvan de aanwezigheid niet uitgesloten kan worden, worden de effecten van de voorgenomen handelingen beoordeeld en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en de zorgplicht.

De toetsing is gericht op aantasting en verstoring van individuen en hun functionele leefomgeving en mogelijke effecten op nabijgelegen natuurgebieden. De toetsing is afhankelijk van de kwetsbare periode waarin handelingen een effect kunnen hebben. Vervolgens wordt beoordeeld of aantasting van individuen en hun functionele leefomgeving een effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de regionale of landelijke populatie.

Per soortgroep worden de handelingen getoetst aan de verbodsbepalingen en de zorgplicht. Per beschermingscategorie worden hierbij verschillende toetsingskaders gehanteerd (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1. Toetsingskader per beschermingscategorie.

Categorie	Toetsingskader
Artikel 3.1-3.4 & Artikel 3.5-3.9 (Vogelrichtlijn & Habitatrichtlijn)	Effecten dienen te allen tijde voorkomen te worden. Indien effecten op beschermde vogelsoorten niet uitgesloten kunnen worden, dient de omvang van de mogelijke effecten inzichtelijk gemaakt te worden middels vervolgonderzoek.
Artikel 3.10-3.11 (Nationaal beschermde soorten)	Voor handelingen in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling geldt een vrijstelling voor overtreding van de verbodsbepalingen, mits de handelingen uitgevoerd worden conform een goedgekeurde gedragscode. Indien het niet mogelijk is om conform een gedragscode te werken, dan dient ontheffing aangevraagd te worden.
Alle planten en dieren (Zorgplicht)	In het kader van de zorgplicht dienen schadelijke effecten zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden voorkomen te worden, beperkt te worden of ongedaan gemaakt te worden.

3 PLANGEBIED

3.1 Ligging

Het plangebied is gelegen aan de Stationsweg te Zuidland, in de gemeente Nissewaard in de provincie Zuid-Holland. Het plangebied betreft akkerbouwgrond en een groenstrook met bomenrij waar materialen van de gemeente Nissewaard opgeslagen worden. Het plangebied ligt in een landelijke omgeving gelegen ten noorden van de dorpskern Zuidland. Zie figuur 3.1 voor de ligging en de begrenzing van het plangebied.

Figuur 3.1. Ligging en begrenzing van het plangebied Kreken van Nibbeland fase 7 te Zuidland (rood omkaderd).

Het plangebied ligt in een open polderlandschap en is gelegen ten noorden van de dorpskern van Zuidland. Ten oosten van het plangebied ligt de Stationsweg en ten noordwesten van het plangebied liggen een watergang en akkers met daarachter de Haasdijk. Beide wegen liggen op een dijk met bomenrij bestaande uit populieren. Ten zuidwesten van het plangebied worden reeds fases 1 tot en met 4 van de woonwijk Kreken van Nibbeland gerealiseerd.

3.2 Bestaande situatie

Het plangebied betreft voornamelijk een polder met een oppervlakte van circa 14,9 ha. Het gebied betreft voormalig akkerland en een voormalige gemeentewerf. Er zijn geen gebouwen binnen het plangebied aanwezig. De verharding in het gebied bestaat uit een tijdelijke weg voor bouwverkeer naar de in aanbouw zijnde woonwijk ten zuiden van het plangebied. Aan de noordoostkant, tegen de Stationsweg aan, ligt voorbelasting voor de realisatie van een rotonde met een afslag de woonwijk in. Rond de voorbelasting is een wild bloemenmengsel ingezaaid. Aan de noordwestkant van het plangebied ligt de voormalige gemeentewerf met een groenstrook en bomenrij bestaande uit schietwilgen, veldesdoorn, elzen, treurwilgen en een ondergroei van ruigtekruiden. Langs de bomenrij is een kleine opslag van materialen, zoals ondergrondse afvalcontainers, dakpannen, bestratingsmaterialen, betonplaten pallets en twee containers. Dit aparte terrein is afgesloten met een hekwerk en omgeven door watergangen. Het overige plangebied is dit jaar nog gebruikt als maïsakker. Er is geen verlichting in het plangebied aanwezig.

Zie voor een impressie van het plangebied de afbeeldingen in figuur 3.2.

Figuur 3.2. Impressie van het plangebied. Foto's bovenaan geven zicht op de voormalige gemeentewerf, toegangsweg en bomenrij. Middelste foto's aanzicht voorbelasting voor de rotonde en ingezaaid bloemenmengsel. Onderste foto is aanzicht akkers en bouwweg door het plangebied.

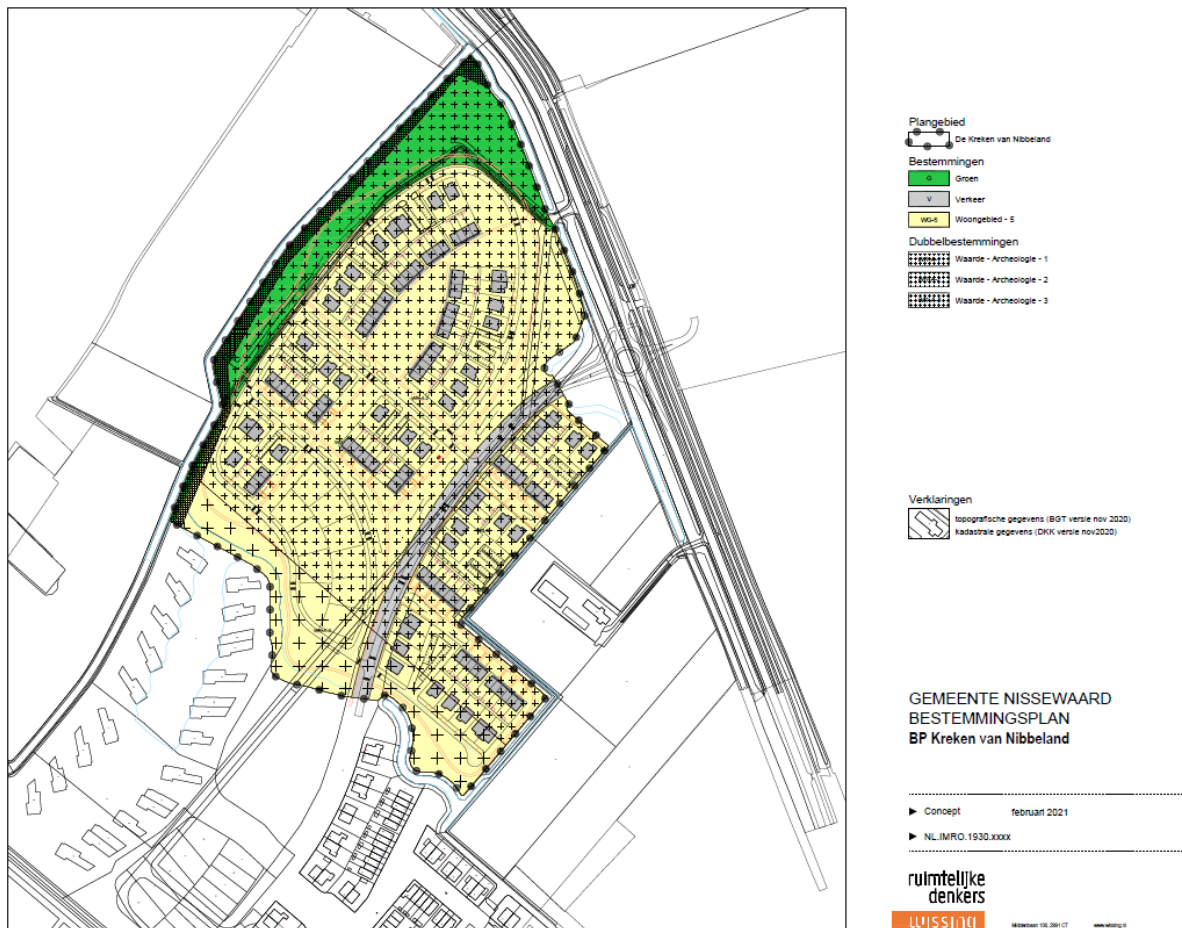
3.3 Beoogde situatie en activiteiten

De activiteitenomschrijving is opgesteld aan de hand van plattegronden, ontwerptekeningen en de mondeling en schriftelijk door de opdrachtgever verstrekte informatie.

De gemeente Nissewaard is van plan een woonwijk te realiseren binnen het gebied. Woningbouw is op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Kreken van Nibbeland te Zuidland' toegestaan. Echter zijn de stedenbouwkundige uitgangspunten veranderd voor deze fase en daardoor deels niet meer passend binnen het vigerende bestemmingsplan. Een nieuw bestemmingsplan is nodig om de realisatie van het stedenbouwkundig plan voor fase 7 planologisch mogelijk te maken. Wissing B.V. verzorgt het nieuwe bestemmingsplan.

In de toekomst zal een woonwijk gebouwd worden in een groene en bosrijke omgeving. In de plannen is veel ruimte voor de inrichting van de openbare ruimte met wadi's, houtwallen, bomen, inheemse beplanting, bloemrijke kruidenmengsels en wandelpaden.

Voor deze ontwikkeling wordt rekening gehouden met het verwijderen van al het groen binnen het plangebied, de noodzaak tot het dempen van een aantal watergangen en het voorbelasten van de kavels voordat er gebouwd gaat worden. De bouw van de woonwijk zal een aantal jaren in beslag nemen.

Figuur 3.3. Bestemmingsplan verbeelding Kreeken van Nibbeland fase 7.

Deze activiteiten vormen de basis van de toetsing aan de Wet natuurbescherming.

3.4 Veldbezoek

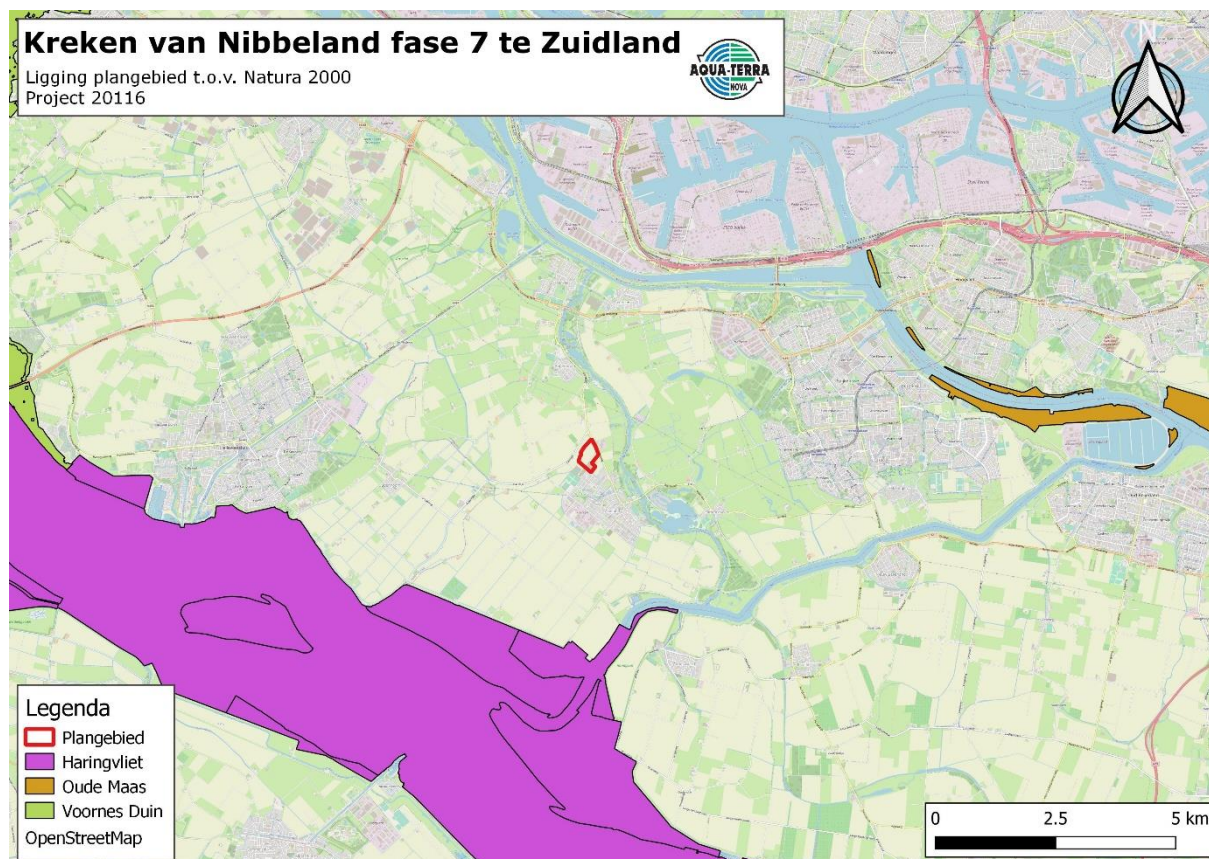
Het plangebied is bezocht in de middag van 11 november 2020. De weersomstandigheden tijdens dit oriënterend onderzoek waren droog, bewolkt met een temperatuur van 11°C, windkracht 2 Bft uit het zuiden. Tijdens de inventarisatie zijn aanwezige natuurwaarden in het plangebied bekeken. Beschermde soorten worden alleen op basis van regionale verspreidingsgegevens en het ontbreken van geschikt habitat uitgesloten, anders worden ze meegenomen in de toetsing.

4 RESULTATEN GEBIEDSBESCHERMING

Onderstaand wordt bepaald wat de afstand is van het plangebied tot beschermde natuurgebieden of gebieden die behoren tot een ecologische verbindingszone en wordt getoetst of de geplande activiteiten mogelijk een negatief effect kunnen hebben op deze beschermde natuurgebieden en ecologische verbindingszones. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing/vergunning noodzakelijk is/zijn.

4.1 Natura 2000-gebieden

Het Natura 2000-gebied 'Haringvliet' bevindt zich op circa 4 km afstand ten zuiden van het plangebied, zie figuur 4.1. Het Natura 2000-gebied 'Oude Maas' en 'Voornes Duin' zijn respectievelijk gelegen op circa 7 km en 11 km afstand van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand.

Figuur 4.1. Positie van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden.

Het Natura 2000-gebied 'Haringvliet' vormt nu een groot zoetwaterbekken, dat alleen via Spui, Oude Maas en Nieuwe Waterweg nog in verbinding staat met de Noordzee. Aan de oevers van Voorne-Putten, de Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee bestaat het landschap uit grasgorzen, riet- en biezenvelden, begroeide en onbegroeide zand- en slikplaten grenzend aan het open water. Een deel van de rietlanden en zilte gorzen is door begrazing omgevormd in grasland van brakke bodem (zilverschoonverbond), terwijl onbegraasde delen zich ontwikkeld hebben tot riet, brakke ruigten en struweel.

Het Natura 2000-gebied 'Oude Maas' is onderdeel van de delta van de grote rivieren Rijn en Maas. Het staat onder invloed van de getijden is het enige nog resterende zoetwatergetijdengebied in Nederland. Het gebied is van internationaal belang vanwege de uitgestrekte wilgenbossen, droogvallende slikken en riet- en biezenvelden.

Het Natura 2000-gebied 'Voornes Duin' bestaat uit jonge duin- en strandafzettingen met een hoog kalkgehalte. Het duingebied met duinvalleien is ontstaan door afsnoering van strandvlakte als gevolg van het ontstaan van nieuwe zeerepen. Het gebied bestaat uit een afwisselend duingebied met twee grote duinmeren, Breede Water en Quackjeswater, en meerdere kleine poelen, moerassen, grote

oppervlakte bos en struweel, duingraslanden en natte duinvalleien. Aan de binnenduinrand liggen een aantal landgoedbossen met stinzenflora.

Negatieve effecten, zoals trillingen, verstoring door licht en oppervlakteverlies van Natura 2000-gebied, door de geplande ontwikkeling worden door de afstand en de tussenliggende infrastructuur uitgesloten.

4.2 Stikstofdepositie

Een onderdeel van de natuurwetgeving op het gebied van gebiedsbescherming is de stikstofdepositie van activiteiten op nabijgelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Dit onderwerp wordt apart behandeld, omdat het binnen de gebiedsbescherming een specifieke aanpak betreft.

Stikstofdepositie is de hoeveelheid stikstof, die in de vorm van NO_x (stikstofoxiden) of NH_3 (ammoniak), neerdaalt op de bodem. Verschillende bronnen, zoals bouwwerktuigen, verkeer en mest, hebben een stikstofuitstoot. In Nederland is in 118 van de 161 Natura 2000-gebieden, de stikstofdepositie hoger bevonden dan ten minste één habitat of soort kan verdragen. Een verdere toename van de stikstofdepositie kan leiden tot 'significante effecten' op de beschermde natuurgebieden, wat alleen is toegestaan met een Wet natuurbescherming vergunning¹.

In het vigerende bestemmingsplan voor het plangebied wordt geen melding gemaakt van stikstofdepositie of noodzakelijke berekeningen. Met behulp van de "Handreiking woningbouw en AERIUS" is nagegaan of een stikstofdepositieberekening in het kader van de natuurwetgeving noodzakelijk is. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied dat stikstofgevoelige habitats heeft is het "Voornes Duin". Dit Natura 2000-gebied ligt op ongeveer 11 kilometer afstand van het plangebied. De beoogde ontwikkeling omvat de bouw van ca. 150 woningen. Indien alle 150 woningen in één jaar gerealiseerd worden is een stikstofdepositie op Natura 2000-gebied het "Voornes Duin" in de aanlegfase niet uit te sluiten. Indien de bouw van de woningen anderhalf of twee jaar gaat duren, wordt in de aanlegfase geen stikstofdepositie verwacht over deze afstand. In de gebruiksfase is geen sprake van stikstofdepositie.

Een stikstofdepositieberekening ten behoeve van de beoogde werkzaamheden is volgens Aqua-Terra Nova niet noodzakelijk mits het project over een lengte van meer dan één jaar uitgevoerd wordt.

4.3 Natuurnetwerk Nederland

In het plangebied is een onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN)² aanwezig, zie figuur 4.2. Een ecologische verbindingszone dat deel uitmaakt van het NNN bevindt zich aan de noordwestkant langs het plangebied. Het betreft hier een kreek en de groene rand met bomen. Deze bomenrij en watergang dienen als verbindingszone tussen natuurgebieden. In dit geval tussen de Bernisse en de Beninger Slikken en het Haringvliet.

Het betreft een ecologische verbinding met natuurdoeltype N00.01. Dit is grond dat nog omgevormd moet worden naar natuur. Om deze gronden met een natuurbestemming toch op de kaart te kunnen zetten is aan de grond het beheertype 'nog om te vormen naar natuur' gegeven. Hiermee is voor het beheer en beleid inzichtelijk waar en hoeveel natuur nog omgevormd of ingericht moet worden. De hele kreek richting het haringvliet heeft dit natuurdoeltype en zal nog naar natuur omgevormd moeten worden. Het gaat hier vaak om gronden met een intensief agrarisch verleden die een natuurbestemming hebben gekregen, maar meestal niet van de ene op de andere dag natuurwaarden hebben. Hiervoor is eerst een omvormingsbeheer nodig of een nieuwe inrichting, zoals het afvoeren van de voedselrijke bouwvoor of bosaanplant. Dit kan vaak niet meteen. Vaak is er wel al aangepast beheer nodig.

Geadviseerd wordt de ecologische verbindingszone mee te nemen in het ontwerpbestemmingsplan voor het plangebied. De plannen en het beeldkwaliteitsplan beogen nu een boskarakter binnen de ecologische verbindingszone. In het bestemmingsplan kan dit stuk ecologische verbindingszone een ander natuurdoeltype aangewezen krijgen, waar in de loop van de tijd naartoe gewerkt kan worden. Hiermee krijgt het eerst de status N00.02 (Omvorming – Kwaliteitsimpuls), waarna een concreet natuurbeheertype bepaald wordt. Projecten om bij aan te haken zijn bijvoorbeeld "Kreken kweken" en "Natuurschakels".

Figuur 4.2. Positie van het plangebied ten opzichte van het NNN.

5 RESULTATEN SOORTBESCHERMING

In dit hoofdstuk worden eventuele effecten van de geplande werkzaamheden op aanwezige natuurwaarden uitgewerkt. Daarnaast wordt antwoord gegeven op de vraag of, en zo ja, in welke mate beschermde plant- en diersoorten, beschermd door de Wet natuurbescherming, door de beoogde activiteiten kunnen worden geschaad. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is/zijn.

5.1 Vaatplanten

Het plangebied is tijdens het uitvoeren van het oriënterend veldbezoek gecontroleerd op mogelijk aanwezige beschermde vaatplanten. Op en langs de akkers stonden voornamelijk cichorei, kompassla, kruipende boterbloem, gewone agrimone, ridderzuring, paardenbloem, brede weegbree en rode klaver. Langs de voorbelasting voor de aan te leggen rotonde was een wilde bloemenmengsel ingezaaid. Tijdens het veldbezoek stond de cosmea vol in de bloei. Op de voormalige gemeentewerf staat een bomenrij bestaande uit schietwilg, els, ruwe iep, veldesdoorn, treurwilg en vlier. De ondergroei bestond voornamelijk uit brandnetel, braam, en diverse grassen. Op sommige plaatsen waren struiken overgroeid met bruidssluijer. Zowel op basis van verspreidingsgegevens als het karakter van de intensief bewerkte akkers en de voormalige gemeentewerf in het plangebied, worden beschermde vaatplanten niet verwacht³. De aanwezigheid van beschermde flora kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

Naast inheemse soorten zijn twee uitheemse invasieve exoten aangetroffen binnen het plangebied. Het gaat hierbij om reuzenberenklauw en Japanse duizendknoop, zie figuur 5.1. Japanse duizendknoop wordt internationaal tot de honderd meest invasieve exoten gerekend. De plant kan door scheuren via de fundering huizen binnen groeien, door asfalt heen breken en grote schade veroorzaken aan rioleringen en drainagebuizen. De plant heeft geen enkele moeite om door zwakke plekken in asfalt, beton of metselwerk heen te groeien. Door het wegconcurreren van de (gras)vegetatie op dijken, oevers en andere taluds kan Japanse duizendknoop de stabiliteit daarvan ondermijnen. Reuzenberenklauw is een gevaarlijke plant voor mensen en dieren. Bij aanraking komt sap vrij die de huid gevoelig maakt voor zonlicht. Hierdoor kunnen mensen en dieren ernstige brandwonden oplopen. Daarnaast verdringt deze plant inheemse plantensoorten.

Het is van belang deze soorten te bestrijden, zodat ze in de toekomst geen gevaar vormen voor de toekomstige woningen, infrastructuur en riolering en bewoners in het gebied. De wettelijke instrumenten voor de bestrijding van invasieve exoten ligt bij de provincie Zuid-Holland. Voor zover zijn deze nog niet ontwikkeld. Op basis van deze informatie wordt de gemeente Nissewaard geadviseerd om, vooruitlopend op de besluiten van de provincie Zuid-Holland, deze soorten te bestrijden in het plangebied om toekomstige problemen te voorkomen. Bestrijding van deze soorten is van de lange adem en kan het beste tijdig aanvangen.

Figuur 5.1. Foto links is van Japanse duizendknoop en foto rechts van reuzenberenklauw.

5.2 Vogels

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen én de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd¹. In het plangebied worden broedende vogels verwacht, zowel algemene als jaarrond beschermde broedende vogels en soorten uit categorie 5.

5.2.1 *Vogels met jaarrond beschermde verblijfplaats*

In de bomenrij aan de noordwestkant van het plangebied zijn nesten waargenomen. In totaal zijn over de gehele lengte van de bomenrij een viertal nesten gevonden. Het is niet uit te sluiten dat deze nesten gebruikt worden door een roofvogel als broedplaats. De nesten van roofvogels zijn jaarrond beschermd ongeacht het nest in gebruik is of niet. De aanwezigheid van de soorten buizerd, ransuil, sperwer, torenvalk en boomvalk kan op voorhand niet uitgesloten worden.

Figuur 5.2. Nesten in de bomenrij.

De buizerd kan tot broeden komen in het meest noordelijke nest. Dit nest is groot en gesitueerd in de vork van de boom. De drie andere nesten zijn kleiner en daarom meer geschikt als nestplaats voor ransuil, sperwer, torenvalk of boomvalk. De ransuil maakt, net als de boomvalk en de torenvalk, gebruik van oude nesten van zwarte kraai of ekster. De sperwer bouwt ieder jaar een nieuw nest in een vastgesteld territorium. Bij oude succesvolle territoria is hierdoor een aanzienlijke hoeveelheid aan nesten te vinden. Om duidelijkheid te krijgen of de nesten door een roofvogel gebruikt wordt is onderzoek naar roofvogels noodzakelijk.

Op basis van verspreidingsgegevens is gebleken dat in de omgeving van Zuidland de gierzwaluw en huismus behorend tot de categorie 1-4 (jaarrond beschermde vaste verblijfplaats) voorkomen⁴. Deze soorten zijn afhankelijk van gebouwen als broedplaats. Binnen het plangebied staan geen gebouwen die kunnen dienen als broedplaats voor deze soorten. De aanwezigheid van deze soorten en hun broedplaatsen binnen het plangebied kunnen hierdoor redelijkerwijs uitgesloten worden.

5.2.2 *Vogels uit categorie 5*

Van de vogelsoorten met een verblijfplaats uit de categorie 5 zijn verschillende vogels binnen het plangebied te verwachten: blauwe reiger, ijsvogel, oeverzwaluw, koolmees, pimpelmees, boomkruiper, groene specht, grote bonte specht, zwarte kraai en ekster. Tijdens het veldbezoek zijn blauwe reiger en zwarte kraai waargenomen in het plangebied. Nesten van categorie 5-soorten zijn jaarrond beschermd wanneer specifieke ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen¹. In dit geval kan het plangebied gebruikt worden als foerageergebied en als nestgelegenheid. In de bomen van de bomenrij zijn veel holtes waargenomen. Hierin kunnen holtebroeders zoals groene specht, grote bonte specht, boomkruiper, koolmees en pimpelmees tot broeden komen. De zwarte kraai of ekster kunnen gebruik maken van een van de waargenomen nesten in de bomenrij in het plangebied. De ijsvogel kan een hol graven in de oevers van de watergangen in het plangebied. Oeverzwaluwen kunnen in de voorbelasting voor de rotonde tot broeden komen. Dit is een soort die gebruik maakt van steile wanden (steiler dan 45°) om te broeden in kolonievorm. Er is in de omgeving voldoende

alternatief voor deze soorten en zijn er geen redenen of specifieke ecologische omstandigheden om de nesten jaarrond te beschermen. Wel zijn vogels en hun nesten beschermd tijdens het broeden. Het is noodzakelijk om werkzaamheden aan oevers, bomen en voorbelasting van de rotonde buiten het broedseizoen uit te voeren. Hiermee wordt voorkomen dat broedgevallen vernietigd worden en individuen verstoord of gedood worden.

5.2.3 *Algemene (broed)vogels*

In en rondom het plangebied zijn op basis van de literatuurbronnen de volgende algemene vogelsoorten te verwachten, waaronder diverse soorten watervogels als knobbelzwaan, grote zilverreiger, wilde eend, meerkoet, waterhoen en krakeend in en langs de watergangen. Daarnaast zijn in en rond de bomenrij de volgende soorten te verwachten, zoals winterkoning, houtduif, Turkse tortel, heggemus, roodborst, merel, boomkruiper, fitis, groenling, vink en graspieper. Uit verspreidingsbronnen komt naar voren dat tevens Kievit in het verleden waargenomen is binnen het plangebied. Het is niet uit te sluiten dat weidevogels zoals Kievit, scholekster en wulp tot broeden kunnen komen op het moment dat het akkerland niet meer intensief gebruikt wordt en de bouwactiviteiten nog niet gestart zijn.

Tijdens het veldbezoek zijn knobbelzwaan, meerkoet, wilde eend, waterhoen, nijlgans, vink, merel, roodborst, winterkoning en putter waargenomen. Voor de watervogels zijn de oevers van de watergangen in het plangebied geschikt om tot broeden te komen. Daarnaast kunnen diverse zangvogels in de bomenrij een nest hebben. Alle vogels zijn tijdens het broeden beschermd en mogen dan niet verstoord worden¹. Er wordt aanbevolen om buiten het broedseizoen (grootsteden van maart t/m juli) werkzaamheden uit te voeren die bijvoorbeeld de bomenrij aantasten of de oevers aantasten. Indien er binnen het broedseizoen gewerkt wordt aan deze structuren (bomenrij, watergangen en oevers), dient voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole plaats te vinden. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot en met half juli, maar is soortspecifiek.

5.3 **Grondgebonden zoogdieren**

Op basis van verspreidingsgegevens is gebleken dat in de omgeving van het plangebied de strikt beschermde bever voorkomt^{1,5}. Deze soort is waargenomen in het Bernissegebied en is sterk gebonden aan watergebieden en bouwen een grote burcht die deels onder water ligt. Het voorkomen van deze strikt beschermde zoogdiersoort in het plangebied kan worden uitgesloten, omdat er geen grote watergangen aanwezig zijn die plaats bieden voor een beverburcht.

Naast strikt beschermde soorten zijn er tevens nationaal beschermde soorten zoals haas, konijn, egel, diverse muizensoorten en kleine marterachtigen, als bunzing, hermelijn en wezel, in het plangebied te verwachten. Voor deze nationaal beschermde zoogdiersoorten geldt binnen de provincie Zuid-Holland een vrijstelling in het kader van de Wet natuurbescherming¹. Dit betekent dat er voor de vernietiging van verblijfplaatsen van deze soorten geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden. De zorgplicht blijft echter wel van kracht. De invulling van de zorgplicht houdt bijvoorbeeld in dat er buiten de kwetsbare periode van een soort gewerkt wordt zodat individuen van een soort niet onnodig gedood worden. Denk hierbij aan konijnen in de voorbelasting van de rotonde. Tijdens het veldbezoek zijn sporen van konijn aangetroffen en het is niet uit te sluiten dat zich konijnenholen in de voorbelasting bevinden. Voordat aan de voorbelasting gewerkt wordt moet er gecontroleerd worden op konijnenholen. Indien holen aanwezig zijn moeten de konijnen middels een fretteur afgevangen worden. Hiermee wordt het doden van konijnen voorkomen en wordt een goede invulling gegeven aan de zorgplicht volgens de Wet natuurbescherming.

5.4 **Vleermuizen**

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Alle soorten vleermuizen zijn beschermd binnen de Wet natuurbescherming¹. Vleermuizen maken binnen hun netwerk gebruik van vaste verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Deze vaste rust- en verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd, ook als de dieren op dat moment niet aanwezig zijn. Daarnaast is de functionele leefomgeving van vleermuizen beschermd. Dit zijn de vaste vliegroutes en essentiële foerageergebieden, die nodig zijn om een verblijfplaats te laten functioneren.

5.4.1 *Verblijfplaatsen*

In het plangebied staan geen bouwwerken die geschikt zijn voor gebouwbewonende vleermuizen zoals de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Er staan wel bomen met holtes die zeer geschikt zijn voor boombewonende vleermuizen zoals watervleermuis en ruige dwergvleermuis (zie figuur 5.3). De aanwezigheid van zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen van deze vleermuissoorten is niet uit te sluiten. Er is onderzoek naar

boombewonende vleermuizen noodzakelijk om met zekerheid de aanwezigheid van vleermuizen aan te tonen of uit te sluiten. Zonder onderzoek mag deze bomenrij niet aangetast worden.

Figuur 5.3. Diverse holtes in de bomen van de bomenrij

5.4.2 Foerageergebied en vliegroute

Het plangebied en de omgeving van het plangebied zijn geschikt als foerageergebied en vliegroutes voor vleermuizen. Vaste vliegroutes zijn lijnvormige structuren, zoals watergangen en bomenrijen, die gebruikt worden door vleermuizen om van hun verblijfplaats naar foerageergebieden te vliegen. Voornamelijk kleinere soorten vleermuizen, zoals gewone dwergvleermuis en watervleermuis maken gebruik van lijnvormige structuren. Andere vleermuizen zijn minder afhankelijk van dit soort structuren⁶. Het plangebied bevat een korte geschikte lijnvormige structuur die kan dienen als vliegroute voor vleermuizen. Indien er vleermuizen in de bomen verblijven zal deze bomenrij tevens als oriëntatielijn in de omgeving dienen. Dat zou de bomenrij onderdeel maken van een vaste vliegroute van verblijfplaats naar foerageergebied. Met behulp van deze quickscan is niet uit te sluiten of de bomenrij of een watergang onderdeel zijn van een vaste vliegroute voor vleermuizen. Om dit aan te tonen is nader onderzoek noodzakelijk. Andere watergangen rond de akkers zijn niet geschikt als vliegroute, omdat ze geen rietkraag hebben of andere begeleidende structuren die beschutting kunnen geven.

5.5 Amfibieën

Uit de landelijke verspreidingsgegevens komt naar voren dat in de omgeving van het plangebied geen strikt beschermde amfibieën, zoals rugstreeppad, voorkomen⁷. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat worden deze redelijkerwijs ook niet verwacht. De aanwezigheid van strikt beschermde amfibieën kan worden uitgesloten.

De ruigtes/groenstroken en watergangen in het plangebied zijn geschikt voor algemene amfibieënsoorten (beschermd volgens art. 3.10 Wet natuurbescherming) als bruine kikker, bastaardkikker en gewone pad. Voor deze soorten geldt in de provincie Zuid-Holland een vrijstelling in het kader van de Wet natuurbescherming. De zorgplicht blijft echter wel van kracht. Indien de geplande werkzaamheden het dempen van watergangen betreft, zullen in het kader van de zorgplicht de aanwezige amfibieën afgevangen moeten worden door een deskundige. Deze moeten vervolgens in een nabijgelegen watergang weer uitgezet worden.

5.6 Reptielen

Uit de landelijke verspreidingsgegevens komt naar voren dat in de omgeving van het plangebied geen beschermde reptielen voorkomen⁷. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat en de ligging in stedelijk gebied worden deze redelijkerwijs ook niet verwacht. De aanwezigheid van (strikt) beschermde reptielen kan worden uitgesloten.

5.7 Vissen

Uit de landelijke verspreidingsgegevens blijkt dat in de omgeving van de het plangebied geen (strikt) beschermde vissoorten voorkomen⁷. De aanwezigheid van (strikt) beschermde vissoorten kan hiermee worden uitgesloten. De watergang in het plangebied zijn geschikt voor algemene vissoorten. Indien de geplande werkzaamheden het dempen van watergangen betreft, zullen in het kader van de zorgplicht de vissen afgevangen moeten worden door een deskundige. Deze moeten vervolgens in een nabijgelegen watergang weer uitgezet worden.

5.8 Overige beschermde soorten

Van de ongewervelden zijn naast vlinders en libellen, enkele kevers (vliegend hert, brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, vermiljoenkever), weekdieren (platte schijfhoren, Bataafse stroommossel) en een kreeftachtige (rivierkreeft), beschermd door de Wet natuurbescherming^{1,8,9}. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in geschikt habitat. Het voorkomen van beschermde ongewervelden kan hierdoor redelijkerwijs worden uitgesloten. Er is geen sprake van een nadere toetsing aan de Wet natuurbescherming.

De Amerikaanse rivierkreeft komt voor in de omgeving van het plangebied. Deze soort betreft een uitheemse rivierkreeft in Nederland en het uitzetten van uitheemse rivierkreeften is zowel onder de Visserijwet als de Europese exotenverordening verboden. Onder de genoemde verordening is het ook niet toegestaan uitheemse rivierkreeften te verplaatsen naar andere wateren of watergangen. Uitheemse rivierkreeften hebben een negatieve invloed op de biodiversiteit in Nederland. Ze woelen de bodem om en zorgen voor vertroebeling van het water, dit kan leiden tot het afsterven van waterplanten en algenbloei. Ook eten ze watervegetatie op of knippen deze weg.

Indien er tijdens de werkzaamheden waterdelen worden gedempt en er uitheemse rivierkreeften aangetroffen worden, dienen deze op humane wijze te worden gedood.

6 CONCLUSIES EN ADVIES

In opdracht van Wissing B.V. heeft Aqua-Terra Nova BV een Eco-effectscan uitgevoerd naar de consequenties van natuurwetgeving op de geplande werkzaamheden met betrekking tot het project Kreeken van Nibbeland fase 7 te Zuidland. Op basis van een locatiebezoek en een literatuurstudie is geïnventariseerd welke beschermde soorten er in het plangebied aanwezig kunnen zijn. Aan de hand van de projectbeschrijving is getoetst of de geplande activiteiten in strijd kunnen zijn met de Wet natuurbescherming. De conclusie van de toetsing worden in dit hoofdstuk gegeven.

6.1 Gebiedsbescherming

Op grond van dit onderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Het plangebied bevindt zich op circa 4 km van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Haringvliet'. Negatieve effecten van de werkzaamheden op dit Natura-2000-gebied kunnen worden uitgesloten;
- Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied dat stikstofgevoelige habitats heeft is het "Voornes Duin" op ongeveer 11 km. De beoogde ontwikkeling omvat de bouw van ca. 150 woningen. Indien alle 150 woningen in één jaar gerealiseerd worden is een stikstofdepositie op Natura 2000-gebied het "Voornes Duin" in de aanlegfase niet uit te sluiten. Indien de bouw van de woningen anderhalf of twee jaar gaat duren, wordt in de aanlegfase geen stikstofdepositie verwacht over deze afstand;
- Een ecologische verbinding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) loopt door het plangebied. Deze toekomstige natuur heeft nog geen natuurdoeltype. Het is van belang om het natuurdoeltype in het te maken bestemmingsplan vast te leggen.

6.2 Soortenbescherming

In tabel 6.1 is per soortgroep de benodigde vervolgstappen conform de Wet natuurbescherming aangegeven. In tabel 6.2 wordt de betekenis van de kleurencode weergegeven.

Tabel 6.1. Overzicht beschermde soorten

Soortgroep	Wet	Geadviseerde vervolgstappen
Vaatplanten		
Beschermde soorten	Wnb 3.5 of 3.10	Aanwezigheid uitgesloten
Algemene soorten	Wnb 1.11	Werken conform zorgplicht.
Vogels		
Soorten met jaarrond beschermde verblijfplaats	Wnb 3.1	Nader onderzoek naar vaste rust- en/of verblijfplaatsen van roofvogels en uilen is noodzakelijk voor de bomenrij indien aangetast wordt
Categorie 5 soorten	Wnb 3.1	Verstoring broedende vogels voorkomen.
Algemene soorten	Wnb 3.1	Werken buiten broedseizoen Verstoring broedende vogels voorkomen. Werkzaamheden aan groenstructuren buiten het broedseizoen uitvoeren
Grondgebonden zoogdieren		
Beschermde soorten	Wnb. 3.5 en 3.10	Aanwezigheid uitgesloten
Algemene en vrijgestelde soorten	Wnb 1.11	Werken conform zorgplicht. Controle op konijnenholen in voorbelasting rotonde, indien aanwezig konijnen afvangen met fretteur.
Vleermuizen		
Verblijfplaatsen	Wnb 3.5	Nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen en vliegroutes van vleermuizen is noodzakelijk voor de bomenrij indien aangetast wordt
Amfibieën		
Beschermde soorten	Wnb 3.5 of 3.10	Aanwezigheid uitgesloten
Algemene en vrijgestelde soorten	Wnb 1.11	Werken conform zorgplicht. Bij dempen van watergangen soorten afvangen.
Reptielen		
Beschermde soorten	Wnb 3.5 of 3.10	Aanwezigheid uitgesloten
Vissen		

Beschermde soorten	Wnb 3.5 of 3.10	Aanwezigheid uitgesloten
Algemene soorten	Wnb 1.11	Werken conform zorgplicht. Bij dempen van watergangen soorten afvangen.
Overige soorten		
Beschermde soorten	N.v.t.	Aanwezigheid uitgesloten

Tabel 6.2. Betekenis kleurencodes.

Kleur	Betekenis
Groen	Werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden met inachtneming van de algemene zorgplicht. Verdere vervolgstappen zijn niet noodzakelijk.
Geel	Werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd mits maatregelen genomen worden of conform een goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt. Indien negatieve effecten niet uitgesloten kunnen worden is nader onderzoek noodzakelijk.
Rood	Nader onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde soorten, functie van het plangebied voor de betreffende soorten en de invloed van het project op individuen en de gunstige staat van instandhouding van de soort is noodzakelijk. Indien uit het onderzoek blijkt dat betreffende soort aanwezig is en negatieve effecten niet uit te sluiten dan wel te voorkomen zijn dient ontheffing aangevraagd te worden.

6.3 Advies en vervolgstappen

Hier een korte samenvatting over de beoogde werkzaamheden en wat in het kader van de Wet natuurbescherming de noodzakelijke vervolgstappen zijn.

Voor het bestemmingsplan is er voor de bouw van woningen op de akkers geen belemmering vanuit de Wet natuurbescherming. Ten aanzien van de aanleg van de rotonde naar de woonwijk zal in het kader van de Wet natuurbescherming rekening gehouden moeten worden met konijnen. De groene zone aan de noordkant van het bestemmingsplan betreft een bomenrij. Deze bomenrij bevat veel nesten en holtes. Bij aantasting van deze bomenrij (denk aan kappen) is nader onderzoek naar roofvogels, uilen en vleermuizen noodzakelijk (zie figuur 6.1).

6.3.1 Noodzakelijke soortgerichte onderzoeken

Onderzoeken naar de aanwezigheid van (strikt) beschermde soorten van artikel 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming dienen conform goedgekeurde protocollen uitgevoerd te worden¹⁰. Deze onderzoeksperiodes zijn afhankelijk van de soort, potentiële functie van het plangebied en soms ook weersomstandigheden. Indien bij onderzoek afgeweken wordt van de betreffende protocollen kan dit tot gevolg hebben dat een eventuele latere ontheffingaanvraag om deze reden afgewezen wordt.

In tabel 6.3 worden de betreffende onderzoeksperiode per soort weergegeven. Hierbij dient rekening gehouden te worden dat een onderzoek bestaat uit meerdere bezoeken, verspreid over het onderzoekseizoen.

Tabel 6.3. Onderzoeksperiodes beschermde soorten.

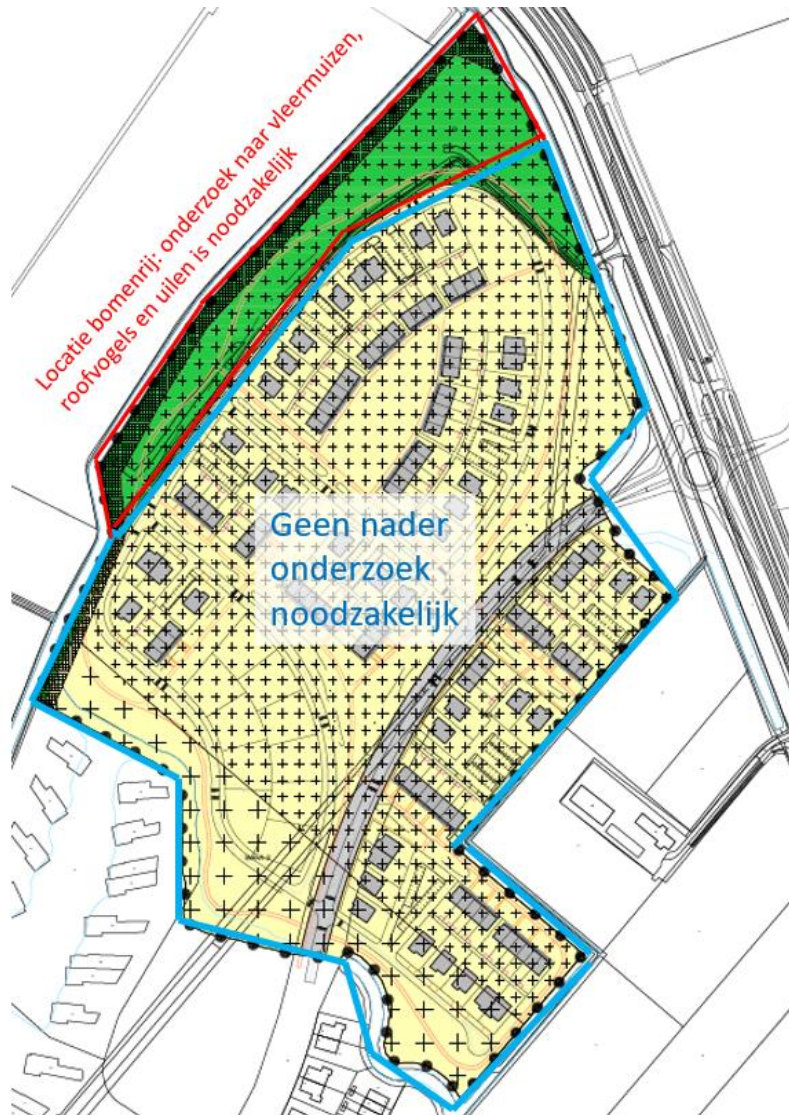
	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Vleermuizen												
Ransuil												
Buizerd												
Sperwer												
Torenavalk												
Boomvalk												
Broedvogelcontrole (bij werkzaamheden in broedseizoen)												

Groen: optimale onderzoeksperiode; Lichtgroen: suboptimale onderzoeksperiode; Geel: baltsperiode; Blauw: Eilegfase; Oranje: legpiek boomvalk (ongunstig!); Wit: geen onderzoek mogelijk.

Uit het onderzoek zal blijken of een beschermde soort en functie binnen het plangebied aanwezig is. Indien dit het geval is, is het noodzakelijk is de geplande activiteiten aan te passen of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

Indien verzekerd kan worden dat door het tijdig treffen van maatregelen voorafgaand aan de activiteit(en) geen verboden in het kader van de Wet natuurbescherming worden overtreden, is een ontheffing niet noodzakelijk.

Indien een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming wel noodzakelijk is, moet rekening worden gehouden met een proceduretijd van circa twintig weken (provincie Zuid-Holland) en in sommige situaties een gewenningstijd van enkele maanden met betrekking tot alternatieve verblijfplaatsen of vliegroutes.

Figuur 6.1. locatie bomenrij (rode vak) en benodigd onderzoek naar beschermde soorten en locatie woningbouw (blauwe vak) waarin geen nader onderzoek noodzakelijk is.

6.3.2 Broedvogels

Alle in Nederland broedende vogels en hun eventuele nesten zijn strikt beschermd en mogen tijdens het broeden niet verstoord worden. De meeste vogels broeden in de periode maart tot en met juli. Echter zijn vogels welke buiten deze periode broeden ook te allen tijde beschermd. Indien werkzaamheden in de periode maart t/m juli moeten worden uitgevoerd, dient de aanwezigheid van broedende vogels voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden. Indien vogelnesten of broedende vogels aangetroffen worden, dienen de werkzaamheden nabij het nest of broedplaats uitgesteld te worden totdat de jongen vliegvlug zijn of dient er een verstoringvrije zone rond de broedplaats opgesteld te worden.

6.3.3 *Aquatische fauna*

De werkzaamheden aan watergangen moeten buiten de kwetsbare periode voor aquatische fauna uitgevoerd worden. De voorkeursperiode voor de uitvoering is begin september t/m eind oktober. Dit is ná de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen en amfibieën. Indien dit niet mogelijk is wordt aanbevolen om de werkzaamheden in de minder kwetsbare periode van november-februari uit te voeren. In deze periode is aquatische fauna in winterrust en zijn ze minder mobiel.

Bij het dempen van de watergang moet het water één richting uitgedreven naar een naastliggende sloot, zodat aanwezige vissen, amfibieën en libellenlarven zich daarnaartoe kunnen verplaatsen. Bij leegpompen van de watergang wordt de aquatische fauna en amfibieën tijdig weggevangen en elders uitgezet.

	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
Dempen watergang												

* Groen: voorkeursperiode, oranje minder kwetsbare periode en rood meest kwetsbare periode.

Indien er tijdens de werkzaamheden uitheemse rivierkreeften aangetroffen worden, dienen deze naderhand en in hetzelfde water terug geplaatst te worden. Indien dit niet mogelijk is, dienen de uitheemse rivierkreeften op humane wijze te worden gedood.

6.3.4 *Zorgplicht*

Te allen tijde dient er rekening gehouden te worden met de algemene zorgplicht, artikel 1.11 Wet natuurbescherming. Dit houdt in dat er altijd rekening met in het wild levende dieren en planten gehouden moet worden. Tijdens de werkzaamheden moet gelet worden op de aanwezigheid van planten en dieren en moet voorkomen worden dat deze onnodig gedood, verwond of aangetast worden. Alle dieren, ook de niet beschermde soorten, moeten de ruimte krijgen om te kunnen vluchten en zichzelf in veiligheid te brengen.

6.4 **Geldigheid**

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en de werkzaamheden, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn. De conclusies van dit onderzoek zijn drie jaar geldig.

7 REFERENTIES

1. Ministerie van Economische zaken. *Wet natuurbescherming*. (2016).
2. Rijksoverheid. Begrenzing van het Natuurnetwerk en de Natura 2000-gebieden. (2018). Available at: <https://www.clo.nl/indicatoren/nl1425-begrenzing-van-het-natuurnetwerk-en-natura-2000-gebieden>.
3. FLORON. Available at: www.floron.nl.
4. SOVON. Available at: <https://www.sovon.nl/nl>.
5. Zoogdierverseniging. Available at: <https://www.zoogdierverseniging.nl>.
6. Limpens, H., Twisk, P. & Veenbaas, G. *Met vleermuizen overweg*. (Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde, delft, en de vereniging voor zoogdierkunde en zoogdierbescherming, 2004).
7. RAVON. Available at: <https://www.ravon.nl/>.
8. Vlinderstichting. Available at: www.vlinderstichting.nl.
9. EIS kenniscentrum insecten en andere ongewervelden. Available at: <http://www.eis-nederland.nl/>.
10. Netwerk Groene Bureaus (werkgroep 'Standaarden en protocollen'). Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming. (2017).

